

-Pamebhamε

"Nimlɔɔ : 23 "Su : -Gblɔdhe -Kwε 2008

"Su -bha 'sëédhe -mü "Gwεetaawo

'WɔN -TAɔNG -MA 'GÜ 'SËÉDHE

Ü faan dɔ ü -dewo draan- -sü -bha

-Pameame 'ö -kë -dɔ, -Gblüdë -a 'në 'wɔn -së -mü. Yi- -dhe -a -nu -gɔ. Kö 'ka ma 'ka
kwaa- naɔ -ma 'gü -nu kö 'ka ka faan dɔ -a ka -gɔ kö 'ka ka -de 'kun =gwëë bha 'aa -yö -oo ?
'sëédhe 'ka bha, -a -bën -wo pö -sü -bha 'mε -nu 'ö 'waa mε -nu
zë -mε -nu yi ka faan -dedewo. Kwa -dega -a faan dɔ 'wɔn 'bha -bha,

Kwaa- =danwo pö "sε 'gü -wɔn

-Duεε 'kpïi- 'ö kwaa- 'në
do 'ö- =lɔɔ

-Lua "Zɔɔmi

-Lua "Zɔɔmi bha, -yö
-kë kwaa- danwo pö 'në
'ka 'yö go Sangtaa
Gbiaangwinng "sε 'gü.
Kwaa- 'në bha =në 'ö
-waa kë didhetëë 'kpïi- -

dede 'ka. -Yö -gun
engziöniëë 'ka, "kεε ya
kë 'wɔn "pεpε 'ö -gban
"sënnng, diama... "siü
'bhü -nu -wɔn -bha
kwaa- "Kɔdivuaa -sε
ya- 'gü, =në ya kë -a

didhetëë zeneralö 'ka
'Biya.
'Wɔn bha -a zuë"
=niidadhe 'kpïi- -yö kë
-kë 'Biya, kwaa- "su 'ö
-kë -gblɔdhe 'ka bha, -a
-bha -dhekpacyi

-kaɔngyaaga ö ga do
-naa 'ka (31 'mε-).
Mε -nu -wo -kë -nu
-dedewo.

L'orthographe DAN

Voici ce que nous pouvons utiliser pour savoir lire et écrire en langue dan.					
Les consonnes et les voyelles que vous ne voyez pas ici sont les mêmes qu'en français.					
Attention:					
1. c, h, j, qu et x n'existent pas en dan.					
2. r ne se trouve jamais au début d'un mot.					
Voici le reste de l'alphabet :					
Lettres	Exemple	Traduction			
Aa	"kaa	<i>gale</i>	ëë	"këë	<i>daba</i>
An	"gan	<i>tirer</i>	ën	'kën	<i>rassasier</i>
Aan	saan	<i>cadeau</i>	ëën	=klëën	<i>entourer</i>
aɔ	kaɔ	<i>perdrix</i>	εa	"kpεa	<i>sec</i>
aɔn	'daɔn-	<i>araignée</i>	εan	gεan"	<i>scorpion</i>
bh	-bho	<i>cabris</i>	gw	-gwë	<i>caillou</i>
dh	dhe	<i>mère</i>	in	"bin	<i>fleur</i>
ee	=wee	<i>sel</i>	iin	"iin	<i>ou</i>
ε	"pε	<i>déchirer</i>	ɪ	"wɪ	<i>parler</i>
εε	=wεε	<i>moquerie</i>	u	"gbu-	<i>fort</i>
εn	-gεn	<i>piéd</i>	kw	=kwaa	<i>main gauche</i>
εεn	=gblεεn	<i>long</i>	ng ¹	gbeng	<i>nuit</i>
ë	pë	<i>chose</i>	oo	-zoo	<i>chenille</i>
			ɔ	'pɔ	<i>credit</i>
			ɔn	"ɔn	<i>huile</i>
			ɔɔn	=ɔɔn	<i>sang</i>
			ö	pö	<i>dire</i>
			öö	töö	<i>panier</i>
			u	"su	<i>lune</i>
			un	bun	<i>tombeau</i>
			uun	=yuun	<i>asticot</i>
			ü	'gü	<i>intérieur</i>
			üü	"güü	<i>amère</i>
			ün	=blün	<i>miette</i>
			üün	glüün	<i>rouler</i>
			ü	"gü	<i>brûler</i>
			üü	"bhüü	<i>tarir</i>
			u	"tu	<i>oreille</i>
			uu	"tuu	<i>sauce</i>
			-Wo 'dho -kɔ (Les tons)		
			très haut		
			haut		
			moyen		
			bas		
			très bas		
			très haut + très bas		
			haut + très bas		
			moyen + très bas		
			bas + très bas		
			moyen + très haut		
			moyen + haut		

-Kwaa "Kodivua -se 'gü -won

Me-nu dhongdhe 'ö kwaa- "se 'gü

Dhongdhe -won 'ö ya
'wo -ya pö -sü -bha
kwaa- "se ya- 'gü, -a yi
'në 'bha -ya =gwëë.
'Won bha -yö -gban 'me
-nu 'ö 'sëedhe "wëë
'bha 'yaa- -nu -go, =në
-a -bha. -A -won 'gü,
-wa -dhe 'me -nu 'ö 'wo
"dhü bha, -a -nu -go kö
-wo woo- 'sëedhe kë.
'Kwa- pö "dhü kö kwa- -

pö 'kaatö didanngtite. -
Waa pö woo- kë, -wo
-moo -a -bha 'ö 'wo dho
woo- nesanngsü
'sëedhe 'ka "iin ya kë
=dhe 'yaa ü -go, ü -moo
-bha 'ü dho ü 'kpo -me
-nu bha, me do -bha
'sëedhe 'ka. 'Kö 'zü =wa
ga, ü -moo -bha 'ü dho
ga -a -naa ga 'sëedhe
bha- do 'ka kaa- ü do

-me do 'dhö =dhe ü
"sëë- 'dhö.

=Ya 'go- 'dhe bha- 'gü,
-kwaa 'won do 'ka =dhe
"kunmana "bhlëng 'në
("Su Plefe) -nu bha, -a
-nu këng -yaaga (300)
-nu -wo -ya -sü 'ka 'nu
"kwi -pö -nu 'gü. =Ya
'go mü, kwaa- "se -ko
"pëen -nu 'gü, "su Plefe

-dee -nu =wa nu "se -ko
-kaong -yiisio -dhe (40).
-Dhe -nu bha 'döndhö,
'Mëë -nu -waa wo -do
-bha -nu -wo -dho kë
'sëedhe -nu 'ö 'wo "dhü
bha, -a -nu kë -dhe -nu
'gü.
'Won -nu bha -wo -kë
"dhü kö kwaa- "se -yö
"waannu -së.

"Kpungtaadhe -won -bha

Metii "se -nu

-wo saan" 'gü

"Kodivuaa, Buukina, Kamerunö, Senegalë, Gabon, Gine, Etiopi, Gana, Sudan, Uganda, Burongdi,
Tiadë, Somali, Lezoto, Zingbawe, Eritre, Liberia, Moritani...

-Më =në -kë 'yö pë
=gban sonng 'dhö -da
'gü =dhe -ko bha- 'dhö
?

Kë 'ö wo "dhü bha, -a
-gen -blëesü -mü =dhe
"sëgo -nu 'wo -kë
'Engdë, Tailanngdë,
Vietënamö, Ezitö -nu
'ka 'ö metii "se -nu 'wo
gun -mlü 'dho sië -a
-nu -go bha, 'waa wo
-ko bho 'zü woo- -mlü
'gü kö -wa "dhöödo.
"Këë kö Tailanngdë
bha, =në "sëgo -blëesü
'ö -mlü 'dhö- 'gü
"kpungtaa, -a 'ka.

'Engdë =në "sëgo
-yaaga -naa 'ka.
Vietënamö =në -a
-kaongdo ö ga =ple
-naa 'ka 'yö Ezitö 'ö
"saople -naa 'ka.
Tailanngdë -ya -pö ö
bha -mlü bha yöö- 'to
ö bha "se 'gü -me -nu
=në- -nu -go. "Su 'ö -kë
-gblögon 'ka bha (Avil)
bha, -a -dhekpacyi
-blëesü (1) bha, 'yö
'Engdë 'ö pö
'gbaandhö =dhe 'yii
'dho ö bha -mlü
"dhöödo "se "wëë -nu
-go 'zü.

'Yö "su 'ö -kë "zru 'ka
(maasë) bha, -a -bha
-dhekpacyi -kaong =ple
ö ga "saaga (28) bha,
'yö vietënamö 'ö -ko
-mlü nu -sü -bha. -A
-dhekpacyi do bha 'zü,
'yö Ezitö 'ö ö -bha -kë
'ka 'pö. "Këë -a -bha
'kö bha, -ya -pö ö dho-
kë "dhü "su "söödo
=në- 'ka. 'Siinö -se =de
'pö =ya ö -bha "dhiü
'gbaannu. "Se -nu 'kö
'wo bha, wo -zë -mlü
-saan 'yaa -nu -bha
tongtongdhö.

'Won bha -a -kë "dhü
-sü bha 'gü, -yö =gboon
-sü 'ka kwa -ta.
=Dozinng -ziaan 'ö-
-dho 'yaa me 'gbe kë
ya, -a bhoo 'ö gun
'wëë- "gblü =ple waa-
'wëë- këng "saodo
(13.000) bha, =ya kë
'wëë- "gblü -yaaga
(15.000).
Saan" bha "se 'gbe
-dede -wa 'gü =dëë. 'Pë
-nu 'ö -nu sonng 'dhö
-da "dhiü bha, wo -mü:
-mlü, "nong, "yon,
'bluu- -bi, 'sanngsü 'ö

-da 'ka -a "wɛɛ 'gbɛ
-dede -nu -bha.
'Biya -blɛɛsü 'gü,
dhebɛ -nu -wo -dho
töo 'nɛ (panie) -nu =nɛ

'ka "dhɔɔ 'kwɛɛ-. "Kɛɛ
dɔ 'dhe 'ö 'kwa- wo
=dɛɛ ya, "mlang 'nɛ
-nu (sase) =nɛ 'ö 'wo-
'kun 'ka wo kwɛɛ-.

'Wɛɛ- -wɔn -dede -mü.
=Dhooko -nu, 'yuöo-
-yɛ -sü -nu, "nɔnɔ
=kplü 'kun -sü -nu,
sipageti -nu 'ö gun

-bhö siɛ "dɔɔka, -a -nu
=gban =wa kɛ 'wɔn zii
"iin -kwe -zlaan =nɛ
-nu 'ka "tüng ya- 'gü.

Me =slɔɔ -pɛ -nu -wɔn

Tapɛ -dee 'ö -nu, 'wo- -dhe Zatrofa

Tapɛ 'ö "dhü bha, "dhü
-mü. -A ga "yi bha, 'yö
'wo- -kɛ 'sanngsü 'ka.
-A ta -sü zü =ya bho
kwa -gɔ "kɔdivuaa -sɛ
ya 'gü "yɔnbhuklɔɔ
(Dingbokro) -dhe waa-
Taabo -dhe 'gü.
-A didhetɛɛ 'ö -kɛ Anɛt
Wlozie 'ka, -ya -pö pɛ
bha -a "kadhi "gblüdo
(1000) =nɛ yöö ta =kɔ

'pö- -dhe 'wo- -dhe
Feteasu "Yɔnbhuklɔɔ
"pɛɛn -ta. -A 'dhe 'ö- ta
-wɔn 'dhö 'dhö Taabo
-yö -dho kɛ- 'gbɛ.
"Kadhi "gblü =plɛ
(2000). 'Pödhɛ 'ö -kɛ
Usu -dhe 'ka, -a "kadhi
kɛng do (100) =nɛ =ya
ta =kɔ.
Pɛ bha,
Bhangbhakɔɔ(Banngbak

o) -mɛ -nu -zɛ -waa zü
bho -a yi =ya =gwɛɛ.
Mali -dhe =nɛ "sɛ
-blɛɛsü 'ka mɛtii "sɛ -nu
'ö 'wo 'yɛnng- -pö -zian
'ka bha, -a -nu 'gü.
Zatrofa bha, -yö
'sanngsü =nɛ nu. Waa-
-bhö =dhe köng (kpɛɛ), -
kaa, sɔ, 'ö 'wo 'sanngsü
nu "kɛɛ 'ö 'wo- -nu -bhö
bha, wo -zɛ -a -nu 'dhö.

Zatrofa bha -yö -dhi "sɛ
"kpɛa 'gü 'pö. -Ziaanwo
-yö -dhi "sɛ "kpɛa =nɛ- -
nu 'gü 'gbɛ =dhe Mai,
Buukina, Senegalɛ -dhe
-nu 'dhö. 'ö "kɔdivuaa, -
yö -dho dhi 'pö
'Kɔdhɔgɔ "pɛɛn -nu -ta.
Pɛ bha, -a 'tɔngdhö do
-yö 'wɛɛ- "gblü -kaɔng -
yiisiö ö ga "saaga
(240.000).

'Wɔn 'ö -gban -potaasü -wɔn -bha.

'=Bhöö "iin =bhlü "yɔn bha, =bedhe "gbu- -mü

'Mɛ -nu 'ö -kɛ
=dhe ka ga -yö 'ko
"dhiü -dhe -nu -wo
-nɛɛsü "iin 'ö ka
kpiöo- (kploogɔ) -nu,
"iin ka ko -nu 'wo to -
nɛɛsü bha, 'ka 'dho
ka -de sɛəbho 'zü
=bedhe "wɛɛ 'bha
mɔɔ- -sü 'ka. -Kaa
=bedhe "gbu- -ga. -Ka
=bhöö "iin =bhlü

"yɔn mɔɔ- kö 'ka- ziö
siɛ ka -dhe 'ö to
-nɛɛsü bha, -a -dhe
'gü. "Vaandhö "wɛ
=ni kö 'ka ka
"klüöklü.

Ko kɛ =bedhe
doseng do =nɛ:

1) -Ka -yabha 'ö
-kɛ ai 'ka bha, -a kpö
-yaaga 'sü.

2) -ka "tukpɛ 'sü.

'Ka ka bo -yabha
bha, -a "kɛɛ bho -sü
'ka- -bha, -kaa dhiɛɛ
kö 'ka- -da "tukpɛ
"piü 'ka- -nu -kpa. 'Ka
ka bo- -kpa sü 'ka kö
'ka- 'kpɔ ka ko bha- -
bha.

'Mɛ 'ö =bedhe
'dhe bha- -zɔn, -wa
-dhe Tɔnngga Lazaa.

'Gü -kplüdhe:

'Mɛ ö ü 'gü =ya
-kpü, -a =bedhe =nɛ.
-Bhö "sɛɛ -slɛɛ "kpɛa
-bi bho. 'Bha-
=kpɛng, -a -bi bha,
'ü- kaan- "kaflu "yi ka
kö 'ü mü. Yöö do
bha, -yö zuɛ" kɛ
=bedhe 'ka.

'Wɔn 'ö -gban troo -nu -bha mɛ wɔkɔ -nu 'gü

Seku Bhangbha (Banngba), 'ö gun -dhoo kpö -zuö "gbu- do 'ka, yaa mü 'zü

'Seku -bha "yua bha
=ya =gwɛɛ- -bha. -Yaa
sɛə -dedebho. -A -wɔn

-yö -sɛɛ "kwi -a "su 'ö
-kɛ avrilɛ 'ka 'ö kwa -zɛ
'kwa- -dhe -gblɔgɔn

bha, -a -bha -dhekpɔɔyi
-kaɔng do ö ga "saaga
'ka =dhɔtrɔɔ =plöo -dhe

'kpü- 'ö Tɛɛsiɛvilɛ 'Biya
bha =nɛ- 'gü, 'yö- -wɛɛ
-yö bho Wiliamvilɛ "su

do bha -a -dhekpasyi 'gü. 'Yö go mü 'yö -da -Yö kë =badhong -zuö 'yö "yua 'dhö -kun.
 -kaong =ple 'ka. Aflika 'gü, 'yö -da =ton 'pö Gabonng -me -nu -Kwe "soddhu =në- -kë
 'Seku -yö kë ö bha Asekö 'gü. Wo =në 'wo kpö 'gü. =Dhe 'ö go mü "yua bha- 'gü.
 =badhong 'kpii- -bleesü kë 'kupö 'ö gun 'yö dho Staadë 'ö 'Biya
 -zuö dennggele Odiene Senegalë bha- sü **1992.** -a 'gü. -Yö -to mü =naa

"Yü -wɔn

-Mɔɔsii mi do 'ö nu "Kudivuaa

'Wɔn ya -a yi =gwëë kö "Kɔdivuaa -se -yö -tun =kö -së -dedewo 'wëëga -wɔn 'gü. -Mɔɔsii mi	bha 'yö 'wo- pö- -dhe -a -nu -go mü =dhe 'wëë- -yö "Kɔdivuaa. -Aga 'yö treng- sü 'ö nu 'ö	=loo -Buakεε. -A -go treng- 'gü -sü =në "gbu-, 'yö -kpan 'wëëga "soddhu -bha "sia-. Kö -yaa	pö : «A 'wëëga, 'bhaa do 'maa =loo -zë bho -ee?»

"Gwënnng

«'Mε 'ö yöö ö bha 'gben- zë, 'yö- pö "fii -ya -bha» 'Mε 'ö- -dewo -dho 'yaa- kë, 'yö- pö : n
 -dewo draan- sü yöö 'dho n 'ka 'mε.

Pë -Wlangda -sü

Kwaa- 'sëëdhε 'gbe -wo -dho -wo "kpenng -kwaa "su 'ö -kë -yrü 'ka 'ö "kwi 'dhö- -dhe	desanngblë bha, -a "dhɔɔgo -totaama -sü 'ka. =Dhe "dhü kö -kwa kwa -baa 'kwa	'wëëga 'në 'bha -ya kwa -ko "sɔɔ.

'Wɔn "vlaanvlaan -nu 'wo kë -sü 'gü =dεε.

Dhebë 'në do =në 'ö =draan glɔɔ "kεε -ta "dhɔɔ 'kwëë- yö - ya dhebë "wεε 'bha 'ö gun ö bha -fluu kë sië -kpinng "dhiü "dhɔɔ 'kwëëdhε do bha- 'gü,	-a -go "yɔn "wɔn -sü =bhaa. Kö -kwaa -kë -së, 'kwa 'dho glɔɔ "kεε -zuö -ko 'ö -dhi kwa - dhe -a 'ka. 'kwa 'dho kë- 'wɔn yaa kë -mε 'ka kwa	këyɔɔ -nu 'ka. Ü -bha =ya kë 'wɔn -së kë -sü 'ka, 'yö -Zlaan =de 'pö yö dho ü -ta 'kun-. Kö 'bha- 'gü kö Atanna -yö ü -ta 'kun bha 'aa -yö kë!

'Ka ka bo 'sëëdhε ya- -wo pö -sü 'ka, 'wɔn 'bha =ya kë ka -go kö 'ka pö yi -dhε, -ka
 'sëëdhε kë kö 'ka bo. Yii- 'dresü -mü **08 BP 857 Abidjan 08** 'ka. Tel. **08 18 08 88 / 06 39
 04 88**

'Mε -nu 'ö 'wo 'sëëdhε 'ö ya- -kë, wo -mü =Sai Zoziasü , "Dhɔɔgbö Zafe, =Kesi Mɔyan
 Dhifongsü, Valangten Vidrinö waa- Edhena Pɛdhekwälösökaya 'ö- -nu =gban =ple 'wo go
 Dhusi 'ö -da "Anesü 'ö go 'Suisü , -a -nu 'ka.

Pamebhamε

"Niml_{UU} : 23 "Su : -Gblodhe -Kwε 2008

"Su -bha 'sëëdhε -mü "Gwεεtaawo

‘Wɔn yaa kë –sü =ya sɔ =dεε -dedewo

‘Në dhebë ‘në ya, -a -kwε -yö kaɔng do ö ga do ‘yö dho ö dhuëë- =keng- ‘yö- dhuëë bha ‘ö ‘gu dɔ- -bha.